

מראי מקומות - ביצה

לד:

[דמשמע דטמנו לייבשן], היינו טמנו בשדה או בגנה לאכילת שבת, וכמש"כ רש"י, ולומר דדוקא טמנו לשבת, אבל בגמר גרידא אין קובע עד שיראה פני הבית או החצר.

ה. מי אמרי' כיון דכתי' וקראת לשבת עונג פ' בשטמ"ק, כלומר, דחשיכות השבת עושה אותן פירות מתוקנים. וע' במאירי שכ' בשם קצת גאונים דיו"ט הוי כשבת לענין זה, וג"כ קובע למעשרות. וע"ע בצל"ח לקמן (לה). דדן בשאלה זו באריכות, אם גם ביו"ט אמרי' דקובע למעשר, והוא נוטה לומר דאינו קובע למעשר, דכיון דמקור לדבר זה דשבת קובע למעשר הוא מקרא דוקראת לשבת עונג, וביו"ט לית ביה דין עונג, רק שמחה, לכן אין יו"ט קובע למעשר. אולם ע' בהג' שואל ומשיב על הצל"ח שם, דכ' להוכיח דגם ביו"ט אי' דין עונג, וע"ע בשו"ת רעק"א (סי' א') בזה, וצ"ע בכל זה.

ה. או דלמא בדבר שנגמרה מלאכתו קבעה, וכו' פ' הריטב"א (הובא בשטמ"ק), דהיינו ובשלא ראו פני הבית, דבחול אינן נקבעין למעשר, דאי לא, מאי איריא שבת, אפי' בחול נמי, וכגון שלא מירחן, וכיון שאדגן תבואתו בחול מן המוץ שלה, שפיר קרינן בהו נגמרה מלאכתו.

א. וחכ"א עד שירשום ויאמר מכאן ועד כאן פרש"י דצריכים לרשום בסימן, משום דס"ל אין ברירה. והק' השטמ"ק, הא קיי"ל דיש ברירה בדינים דרבנן, ומוקצה דרבנן הוא. ועוד, דהך פלוגתא לא הוזכר בכל המקומות דמביאין הדין ברירה. ועוד, למה צריך לרשום כדי לאפוקי מדין ברירה, הרי באומר מכאן ועד כאן אני נוטל סגי. ולכן פ' דנח' באם הכנה זו חשובה הכנה, דאפשר דכיון דהכא הפירות הם גוף א', ובא להכין מקצתו, א"כ י"ל דצריך לרשום סימן עליו כדי שיהי' חשיב מוכן.

ב. למוצאי שבת לא יאכלנו פ' השטמ"ק, כיון דייחדם מבעוד יום לשבת, קובעתם אפי' למוצאי שבת, אבל אם הם פירות סתם, ולא ייחדם לשבת, אינן אסורין אלא לבו ביום, אבל במוצאי שבת מותרין.

ג. שבת מהו שתקבע מוקצה למעשר בדבר שלא נגמרה מלאכתו הק' השיטה מקובצת, למה לא פשטה הגמ' השאלה מהמשנה דתנוקות שטמנו שהביאה לעיל, דלכאוו' מבואר דשבת קובע בדבר שלא נגמרה מלאכתו. ותנ' דאפשר דבאמת מייירי בדבר שנגמרה מלאכתו, שאין דעתו לייבשן. ומה דקתני טמנו

לה:

בשבת משום עונג שבת.

ג. ה' אוכל באשכול ונכנס מגנה לחצר, וכו' פרש"י דסתם אשכול לא נגמר מלאכתו, דסתמו לדריכה לין קיימי. אבל כ' הרש"ש דנקט דה' אוכל באשכול להראות דנגמרה מלאכתו לאוכלן כמות שהן, ולכן חצר וכן שבת קובעות, דחשיב כמו שנגמרה מלאכתו.

ה. אלא יוציא חוץ לחצר ויגמור פ' בשטמ"ק, משום דהכנסה של חצר שלא לדעת ה', ולהכי לא קבעה אם ביטל הכנסתו והוציאה לחוץ לאכול.

ה. ר' יהושע אומר לא יגמור הק' המנחת שלמה, הרי חצר לכ"ע לא עדיפא מבית, ובבית כללא הוא דאינו קובע למעשר אם הכניס התבואה לתוכו עם המוץ, וכן בכל דבר שלא נגמרה מלאכתו. וכ' דאולי מ"מ ס"ל לר' יהושע דכל זה דוקא לענין אם הוציאו אח"כ מן הבית, אבל כל זמן היותו בבית שפיר איקבע.

א. רישא במעטן טהור וגברא טמא הק' התוס' רי"ד, כיון דקיי"ל דאוכל אינו מקבל טומאה בפחות מכביצה, א"כ הני זיתים איך מקבלים טומאה, ממ"נ, אי חשיבי כמצורפין, א"כ כל המעטן צריך להיות טמא כשנגע במקצתו, ואי לא חשיבי כמצורפין, ומשום הכי המעטן טהור, אינהו נמי לא ליקבלי טומאה, שאין בכל זית כביצה. ותנ' דאהני צירופן לקבל טומאה, אבל לא אהני צירופן לעשותן כעיסה א' שאם נגע הטמא במקצתו דטימא את כולו, אלא לא טימא אלא מקום שנגע (והחילוק צריך הסבר).

ב. קמ"ל דטבל מוכן הוא, שאם עבר ותקנו מתוקן ע' בשטמ"ק שהביא מש"כ רש"י לעיל דכיון דאיסור הפרשת תרו"מ בשבת מדרבנן הוא, ומדאורייתא הוי ראוי, לכן לא הוי מוקצה. ותמה השיטמ"ק, הא סכ"ס אסור מדרבנן להגביה תרו"מ, והעובר על דבריהם חייב מיתה, וא"כ ודאי אסח דעתי' מיני'. ולכן ביאר דהכא ס"ל דמעשר ניטל במחשבה, ונותן עיניו בצד זה ואוכל בצד זה, כגון שאינו משקה, ומותר לעשות כן